

DİZGİNLERİ (DİZGİNLERİNİ) ELE ALMAK

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

dizginleri (dizginlerini) ele almak *Deyim* yönetimi eline geçirmek.

ATASÖZLERİ VE DEYİMLER SÖZLÜĞÜ

ح ن ك 1

قَالَ أَرَأَيْتَكَ هَذَا الَّذِي كَرَّمْت عَلَيَّ لَئِنِ أَحْرَمْتَنِ إِلَى يَوْمِ الْوَيْمَةِ لَأَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُ إِلَّا قَلِيلًا

“Şu benden **büyük tuttuğuna** bir bak! Eğer bana kıyamet gününe kadar süre verirsen onun zürriyetinin, pek azı hariç, **dizginlerini ele geçireceğim**” dedi. 17/İSRA-62

Râgıb el-İsfehânî'nin el-Müfredât fî Garîbi'l Kur'ân eserinde;

ح ن ك - H-n-k

حَنَكٌ kelimesi, *çiğnemek* anlamına gelir. Bu fiil, hem insan hem de hayvan için kullanılır. Karganın gagasına da حَنَكٌ denmiştir; çünkü, bu gaga karga için insanın çiğneme aleti/çenesi gibidir. أَسْوَدُ مِثْلُ حَنَكِ الْغُرَابِ، وَحَلَكِ الْغُرَابِ. “Karganın حَنَكِ ve حَنَكِ kadar siyah”, diye bir deyim vardır; karganın *haneki*, onun gagasıdır; *haleki* ise, tüyünün siyahlığıdır. Allah buyurur ki: لَأَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُ إِلَّا قَلِيلًا. *Onun soyunu, pek az bir bölümü dışında, avucumun içine alıp mahvederim* (17/İsrâ 62); **bu ifade, حَنَكْتُ الدَّابَّةَ : Hayvanın çenesini yular ve gem ile bağladım deyiminden alınmış olabilir. Bu durumda anlam: Ben falanı bağlayacak ve gemleyeceğim, sözü gibi olur.**

Aynı zamanda اِحْتَنَكَ الْجَرَادُ الْأَرْضَ *Çekirge çenesini yere dayadı; yedi, bitirdi*, deyiminden de alınmış olabilir. O zaman da manası: *Ben çekirgenin yeri istila etmesi gibi istila edeceğim*, şeklinde olur. فُلَانٌ حَنَكُهُ الدَّهْرُ وَاحْتَنَكَهُ. *veya* قَرَعَ سِنَّهُ وَنَجَدَهُ *vb* [Zaman, şartlar, sıkıntılar, acılar kişiyi olgunlaştırdı, eğitti, dayanıklı kıldı manasını taşırlar.] tecrübede kullanılan deyimler gibidir.